

Nr 43.

Ankom till riksdagens kansli den 8 maj 1945 kl. 5 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § 3 mom. lagen den 27 juni 1902 (nr 71), innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar.

Genom en den 13 april 1945 dagtecknad proposition, nr 272, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

angående ändrad lydelse av 2 § 3 mom. lagen den 27 juni 1902 (nr 71), innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar.

Häri genom förordnas, att 2 § 3 mom. lagen den 27 juni 1902, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar,¹ skall erhålla följande ändrade lydelse.

2 §.

3 mom. Elektrisk starkströmsledning, för vars utförande tillstånd ej erfordras enligt 1 eller 2 mom., må likväl icke utan att Konungen därtill lämnat tillstånd framdragas inom område för allmän väg, vattentrafikled eller järnväg eller, när fråga är om luftledning, på mindre avstånd än 2 500 meter från den i vederbörlig ordning bestämda mittpunkten av staten tillhörigt eller till allmänt bruk godkänt flygfält med en största utsträckning av 2 500 meter eller så att ledningens höjd över fältets nivå vid gränsen överstiger en femtiondel av avståndet i nämnda plan mellan ledningen och omkretsen av en cirkel med fältets mittpunkt såsom medelpunkt och med 1 500 meters radie. Har flygfältet större utsträckning än nyss sagts, må ledningen icke utan Konungens tillstånd framdragas på mindre avstånd än 4 000 meter från fältets mittpunkt eller så att ledningens höjd över fältets nivå vid grän-

¹ Senaste lydelse se SFS 1938: 458.

sen överstiger en femtiondel av avståndet i nämnda plan mellan ledningen och omkretsen av en cirkel med fältets mittpunkt såsom medelpunkt och med 3 000 meters radie.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1946.

Jämlikt 2 § 3 mom. lagen den 27 juni 1902, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar, erfordras numera Kungl. Maj:ts tillstånd att framdraga elektrisk starkströmsledning i luften inom 1 000 meters avstånd från gränsen av staten eller kommun tillhörigt flygfält även i fall, då ej redan på grund av bestämmelserna i 1 eller 2 mom. koncessionsplikt beträffande ledningen föreligger.

Det genom propositionen framlagda förslaget om ändring av dessa bestämmelser har föranletts av en framställning från *överbefälhavaren*. I ärendet hava efter remiss *utlåtanden* avgivits av kommerskollegium, vattenfallsstyrelsen samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som överlämnat yttrande från Aktiebolaget Aerotransport, ävensom av Svenska vattenkraftföreningen och Svenska elektricitetsverksföreningen gemensamt, varjämte från flygstaben införskaffats en promemoria i ämnet.

I fråga om innehållet i nämnda framställning och yttrandena däröver får utskottet hänvisa till propositionen.

Föredragande departementschefen, statsrådet Ohlin, har anfört:

»Bland de intressen som kunna beröras av en projekterad elektrisk starkströmsledning märkes numera även luftfarten. För denna är det av särskild betydelse att luftledningar icke framdragas så nära ett flygfält att uppstigning från eller landning å fältet försvåras. Då fråga var om s. k. koncessionspliktiga ledningar, alltså det stora flertalet starkströmsledningar, kunde redan från början behovet av hänsynstagande härutinnan tillgodoses i samband med Kungl. Maj:ts prövning av koncessionsansökningarna, medan något dylikt behov ej förelåg beträffande de ledningar som icke voro koncessionspliktiga på grund av att de till hela sin sträckning skulle förläggas inom byggnad eller under jordytan. Vad angår övriga icke koncessionspliktiga ledningar, d. v. s. huvudsakligen vissa kortare luftledningar, har genom en år 1938 vidtagen ändring av 2 § 3 mom. i 1902 års lag, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar, stadgats, att sådan ledning icke utan Konungens tillstånd må framdragas på mindre avstånd än 1 000 meter från gränsen av staten eller kommun tillhörigt flygfält.

Vid tiden för denna lagändrings genomförande ansågs ett flygplan kunna på ett avstånd av 1 000 meter från flygfältet efter start uppnå eller före landning inneha en så betryggande höjd, att någon med hänsyn till luftfarten särskilt anordnad prövning av planerade luftledningar på nämnda eller större avstånd från fältgränsen icke skulle vara erforderlig.

Flygteknikens utveckling har emellertid ständigt gått mot ökad vingbelastning, d. v. s. ökad belastning per ytenhet av vingarna, vilket medfört dels krav på allt längre start- och landningssträckor samt dels allt mindre stigvinkel intill dess den för stigning bästa hastigheten uppnåtts. Den genom 1938 års lagändring införda bestämmelsen måste därför anses redan vara föråldrad och i behov av jämkningar i enlighet med nuvarande fordringar på riskfria start- och landningsförhållanden vid flygfälten.

Överbefälhavaren har härutinnan föreslagit, att eljest ej koncessionspliktig luftledning icke må utan Konungens tillstånd framdragas på mindre avstånd än 2 500 meter från mittpunkten av staten eller kommun tillhörigt flygfält eller så att ledningen i förhållande till fältets nivå bildar högre mask än 1:50, räknat från närmast belägna punkt på en cirkel med fältets mittpunkt såsom medelpunkt och med 1 500 meters radie. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har förordat en dylik bestämmelse men har med hänsyn till det planerade storflygfältet och andra liknande framdeles möjligen tillkommande fält för sin del föreslagit, att bestämmelsen måtte gälla endast flygfält med en största utsträckning av 2 500 meter samt att beträffande större flygfält avståndet till mittpunkten skulle vara minst 4 000 meter och masken räknas från en cirkel med 3 000 meters radie.

Jag anser mig böra i huvudsak biträda detta väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag samt vill nu till detsamma föga följande uttalanden. Liksom gällande lag avser förslaget endast staten eller kommun tillhörigt flygfält, därvid med flygfält torde förstås den del av en flygplats, som användes för start och landning. Emellertid finnes redan nu en flygplats i enskild ägo, vilken med stöd av § 18 kungörelsen den 20 april 1928 med vissa bestämmelser rörande tillämpningen av förordningen den 26 maj 1922 om luftfart godkänts såsom flygplats till allmänt bruk. Det synes lämpligt att låta den nu ifrågavarande lagstiftningen avse även flygfälten å dylika flygplatser. Då jämväl kommunala flygplatser, avsedda till allmänt bruk, skola godkännas i nyss angiven ordning, kan hänsyn härtill tagas vid lagtextens avfattning. — Å de kartor, som chefen för flygvapnet låter upprätta över militära flygfält, anges fältets mittpunkt. Därest förevarande lagförslag genomföres, torde det på sätt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit få ankomma på luftfartsmyndigheten att å kartor över civila flygplatser angiva flygfältets mittpunkt. — Den i förslaget omnämnda masken skall räknas från ledningen närmast belägna punkt på en cirkel med flygfältets mittpunkt såsom medelpunkt och med 1 500 respektive 3 000 meters radie samt skall jämväl avse nivåskillnaden mellan ledningen och flygfältet vid gränsen. Punkten på cirkeln tänkes alltså vara belägen på samma nivå som flygfältet vid gränsen. Att det därvid är fråga om gränsen närmast ledningen har ansetts icke behöva direkt utsägas. Emellertid torde då icke heller i lagtexten böra angivas den lika självklara förutsättningen, att masken från cirkeln skall räknas från den närmast ledningen belägna punkten på cirkeln. — Givetvis äro de föreslagna bestämmelserna icke avsedda att gälla som regler för ledningarnas anordnande i förhållande till flygfälten. Bestämmelserna i fråga skola endast angiva koncessionspliktens omfattning, och det får sedan an-

komma på Kungl. Maj:t att under beaktande av föreliggande förhållanden pröva inkommande koncessionsansökningar.

Den ifrågasatta lagändringen synes lämpligen böra träda i kraft den 1 januari 1946.

Enligt kungörelsen den 14 januari 1944 med vissa bestämmelser rörande telegraf-, telefon- och andra svagströmsledningarna må dylik ledning icke utan särskilt tillstånd framdragas å kronans mark eller inom område för allmän väg eller för enskild järnväg, som blivit upplåten för allmän trafik, och ej heller inom område för spårväg, som genom koncession ställts under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens kontroll. Sedan den av mig nu förordade lagändringen genomförts, synes det böra övervägas huruvida icke, såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhållit, motsvarande bestämmelser böra införas i fråga om svagströmsledningarna.»

Lagtexten har slutligen avfattats i enlighet med vissa av *lagrådet* gjorda erinringar.

Utskottet.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot det genom propositionen framlagda lagförslaget och får därför tillstyrka, att detsamma antages.

Beträffande frågan om gottgörelse för merkostnader, som kunna uppstå därigenom att en elektrisk ledning på grund av de föreslagna bestämmelserna måste framdragas i jorden i stället för i luften, har utskottet yttrat sig i sitt utlåtande nr 42 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 24 mars 1942 (nr 128) om förbud mot bebyggelse till hinder för försvaret. Utskottet får härutinnan hänvisa till berörda utlåtande.

Såsom framhållits i det yttrande, som vattenfallsstyrelsen avgivit i förevarande ärende, torde, om vid förnyelse av en koncession på grund av de föreslagna bestämmelserna föreskrives att ledning eller station skall flyttas, kostnaden härför böra drabba innehavaren av flygfältet.

Under hänvisning till det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition, nr 272.

Stockholm den 8 maj 1945.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit

från första kammaren: herrar *Norman, Forslund, Olof Carlsson, Björkman, Carl Eric Ericsson, Hallagård, Englund och Helgesson*;

från andra kammaren: herrar *Pettersson i Hällbacken, Cruse, fru Johansson*, herrar *Carlsson i Bakeröd, Andersson i Eskilstuna, Andersson i Gisselås, Andersson i Alfredshem* och *Osterman*.